

УДК 811.111'373.21:821.111(73)-31Гемінґвей
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.41.1.33>

ПОЕТИКА ОНІМІВ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПОХОДЖЕННЯ У РОМАНІ Е. ГЕМІНґВЕЯ «FOR WHOM THE BELL TOLLS»

THE POETICS OF ONYMS OF HISTORICAL AND CULTURAL ORIGIN IN THE NOVEL BY ERNEST HEMINGWAY "FOR WHOM THE BELL TOLLS"

Патріарх В.О.,

orcid.org/0000-0002-4509-5360

асистент кафедри англійської філології

Донецького національного університету імені Василя Стуса

Досліджено специфіку історико-культурних онімів у романі Е. Гемінґвея «For Whom the Bell Tolls». Аналіз зосереджено на поетонімах, що відтворюють й осмислюють політичні, культурні та військові реалії Іспанії періоду Громадянської війни. Визначено вплив «вторинних» онімів на хронотоп, сюжет і конструювання образів персонажів. Виділено угруповання антропонімів (імена військово-політичних діячів, письменників, міфони́ми, назви літературних творів та ін.) як інтертекстуальних маркерів, що спрацьовують на багатогранність образів героїв і репрезентують тексто- й сюжетотворювальну функції.

Доведено потужний інтертекстуальний потенціал онімів, зреалізований експліцитно / імпліцитно. Експліцитна роль ВІ полягає в актуалізації схожості або відмінності воєн (революцій, повстань тощо) в історичному минулому із подіями Громадянської війни в Іспанії. Рефлексія Роберта Джордана щодо ролі літератури, мистецтва, історії в осмисленні війни та ін. дозволяє адекватно потрактовувати індивідуально-авторську картину світу. За допомогою історико-культурних імен, вміщених у мовлення / міркування дійових осіб, автор надає власного потрактування відомому історичному факту (особі); заселяє зображуваний хронотоп «реальними» особистостями, що мали свого часу вплив на політичні ситуації у різних країнах; поєднує історію і сучасність задля порівняння збройних конфліктів та їхніх трагічних наслідків для людства; зіставляє знамих постатей минулого і сучасного (зображуваного).

Встановлено, що оригінальним прийомом образності роману стає автентичність, заснована на факті «справжнього» або «позаочного» знайомства вигаданих персонажів із «реальними» історичними особами (поетами, тореадорами, музикантами), що репрезентують часопростір Іспанії в період мирного існування.

Ключові слова: поетонім, інтертекстуальність, історико-культурний антропонім, функція, сюжетотворення, текст.

The specificity of historical and cultural onyms in Hemingway's novel "For Whom the Bell Tolls" is studied. The analysis focuses on the poetonyms that reproduce and comprehend the political, cultural and military realities of Spain during the Civil War. The influence of 'secondary' onyms on the chronotope, the plot and the character construction is determined. The grouping of anthroponyms (names of military and political figures, writers, mythonyms, titles of literary works, etc.) is singled out as intertextual markers that affect the versatility of the characters' images and represent textual and plot-forming functions.

The author proves the powerful intertextual potential of onyms, realised explicitly/implicitly. The explicit role of proper names is to actualise the similarity or difference of wars (revolutions, uprisings, etc.) in the historical past with the events of the Spanish Civil War. Robert Jordan's reflection on the role of literature, art, history in understanding war, etc. adequately allows us to interpret the individual author's picture of the world. With the help of historical and cultural names included in the speech/thoughts of the protagonists, the author gives his own interpretation of a well-known historical fact (person); populates the depicted chronotope with 'real' personalities who once influenced political situations in different countries; combines history and modernity to compare armed conflicts and their tragic consequences for humanity; compares famous figures of the past and the present (depicted).

It is established that the original technique of the novel's imagery is authenticity, based on the fact of 'real' or 'extra-curricular' acquaintance of fictional characters with 'real' historical figures (poets, bullfighters, musicians) representing the time period of Spain during the period of peaceful existence.

Key words: poetonym, intertextuality, historical and cultural anthroponym, function, plot creating, text.

Постановка проблеми. Актуальним на сьогодні є дослідження онімів художніх творів, що містять критику причин і наслідків війни, показують її руйнівну силу для людства й особистості (антивоєнна література). Роман Е. Гемінґвея «For Whom the Bell Tolls» зображує Громадянську війну в Іспанії з позиції героя-оповідача Роберта Джордана. У спогадах, спостереженнях, потоці свідомості наратора вживаються імена істори-

ко-культурного походження, які беруть участь у творенні сюжету й образів персонажів, запускають ланцюжки причинно-наслідкових зв'язків у тексті (згадка про історичну особу стає катализатором спогадів, дискусій чи конкретних дій). Аналіз поетики таких запозичених з найширшого культурного контексту власних імен (ВІ) дозволяє виявити домінантні засоби і прийоми образності, подати науково-коректну інтерпретацію твору

та висвітлити індивідуально-авторську картину світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Літературна ономастика зміцнила позиції серед гуманітарних дисциплін завдяки дослідженню образотвірних і текстотвірних потенцій власного імені. Проблемою функціонування імені в художньому тексті активно займалися як українські, так і зарубіжні науковці, такі як Л. Белей, А. Вілконь, В. Калінкін, Ю. Карпенко, Н. Колесник, Л. Фоміна, О. Фонякова та ін. Висока літературна репутація роману Е. Гемінгвея «For Whom the Bell Tolls» спричинила появу досліджень вітчизняних науковців (Т. Денисова, В. Кухаренко, Н. Романенко та ін.), присвячених проблемам інтерпретації воєнної прози, особливостям поетики, рецепції роману та ін.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження змістового й функційного навантаження історико-культурних онімів у романі Е. Гемінгвея «For Whom the Bell Tolls» із з'ясуванням їх сюжетотвірної й образотвірної ролі у цілісному художнього тексту. Поставлена мета вимагає виконання наступних завдань: 1) виявити угруповання історико-культурних антропонімів і встановити джерела походження; 2) проаналізувати мотивацію вибору онімів історико-культурного походження; 3) дослідити способи авторського оцінювання історичних осіб крізь призму персонажів; 4) з'ясувати роль «вторинних» імен як засобів актуалізації національно-культурного коду Іспанії; 5) визначити функції і роль історико-культурних антропонімів в конструюванні змісту тексту (текстотворенні).

Виклад основного матеріалу. Панорамне зображення подій у романі «For Whom the Bell Tolls» відтворюється завдяки двом домінантним прийомам позначення художніх об'єктів: безіменності та іменності дійових або згадуваних осіб. Призначення безіменності у випадку з епізодичними персонажами полягає в сюжетотворенні, спрямованому на поступ військових подій у зображуваному (*тут і тепер*) часопросторі. Іменність щодо згадуваних об'єктів дозволяє поєднати «документалістські» принципи оповіді з багатим емоційним та психологічним підтекстом для конструювання системи персонажів і цілісного образу Іспанії. Основною ідеєю позначення стає реалістичність (автентичність), задля чого автор використовує історико-культурні ВІ, різні за походженням, репутацією й призначає для них різні ролі в текстотворенні.

У мовленні, спогадах або потоці свідомості дійових осіб вживаються наймення: 1) віртуаль-

них денотатів, співвідносних з реальними об'єктами найширшого культурного контексту (імена реальних історичних постатей – відомих діячів культури, політики, філософії, історії, мистецтва, військової справи тощо); 2) віртуальних об'єктів, похідних від загальновідомих історико-культурних вигаданих імен (міфоантропонімів, агіонімів, імен літературних персонажів та ін.). «Якщо “вторинний” вигаданий поетонім вступає у зв'язки і відношення з іншими компонентами поетонімосфери, то він (сумісно з останніми) сприяє еволюційному розвитку тексту, визначає ідейно-тематичну основу твору, уможливорює повноцінне прочитання (сприйняття) тексту» – зазначає Е. О. Кравченко [1, с. 27]. Подібно до топонімів, антропоніми історико-культурного походження беруть участь у створенні хронотопу, який корелює з реально існуючим часопростором минулого – сучасного Іспанії та деяких інших держав.

Значне напластування антропонімів, угрупованих в мікросистему «громадсько-політичні та військові діячі близького або віддаленого минулого», реконструює реальні події періоду ХІХ–ХХ століття. Експліцитна роль таких ВІ полягає в актуалізації схожості або відмінності воєн (революцій, повстань тощо) в історичному минулому із подіями Громадянської війни в Іспанії.

Поняття підтексту (прихованого змісту) вважають одним із ключових у поетиці Е. Гемінгвея: «Ця техніка згодом переростає у славнозвісний “принцип айсберга” Е. Гемінгвея, який і став домінантою його ідіостилу» [3, с. 35]. Імпліцитна роль поетонімів зумовлена необхідністю схарактеризувати й оцінити стан війни (Громадянська війна в США, епоха Наполеонівських воєн, війни США проти індіанців та ін.), а також воєнної діяльності відомих осіб із різних часів і культурно-історичних обширів (Франція, Америка, Радянський Союз та ін.) з позиції сучасної політично-військової ситуації Іспанії. Антропоетоніми, уналежені до цієї групи, прямо виражають погляд головних героїв, а підтекстово висвітлюють авторську позицію щодо різних ідеологій, політиків та політичних ситуацій. Пор.: *Napoleon* < Наполеон Бонапарт – видатний французький державний діяч, полководець, імператор Франції; *Wellington* < Артур Велслі Веллінгтон – британський полководець і державний діяч, фельдмаршал, учасник Наполеонівських воєн, переможець битви під Ватерлоо: *I just want us to win this war. I guess really good soldiers are really good at very little else, he thought. That's obviously untrue. Look at Napoleon and Wellington* [5, с. 182]; *George*

Custer < Джордж Армстронг Кастер – американський кавалерійський офіцер ХХ ст., який прославився безрозсудною хоробрістю, необдуманістю дій і байдужістю до втрат: “**George Custer was not an intelligent leader of cavalry, Robert,**” his grandfather had said. “He was not even an intelligent man.” [5, с. 182]; *Jeb Stuart* < Джеб Стюарт – генерал Конфедеративних Штатів Америки під час Громадянської війни в США; *Phil Sheridan* < Філіп Шерідан – американський воєначальник, генерал армії, учасник Американської громадянської війни та війн США проти індіанців: *Now Phil Sheridan was an intelligent man and so was Jeb Stuart* [5, с. 182] та ін. Іноді такі ВІ об’єднуються в антропонімні ряди із узагальнювальною характеристикою осіб. Пор. семантичне навантаження онімного ряду *Zinoviev, Kamenev, Rykov* – ‘бухаринські шкідники і покидьки людства’: *We detest with horror the duplicity and villainy of the murderous hyenas of Bukharinite wreckers and such dregs of humanity as Zinoviev, Kamenev, Rykov and their henchmen* [5, с. 133].

Переважає більшість антропонімів, в основі яких знаходяться реальні історико-культурні імена, відображають події Громадянської війни в Іспанії шляхом оцінювання ідеологічної позиції та вчинків супротивних сторін. Згадка про ключових постатей – представників анархістського руху, лідерів Республіканської армії тощо розширює енциклопедичну інформацію й надає оповіді суб’єктивного оцінювання. Пор.: *Durruti* < Буенавентура Дурруті-і-Домінго – громадсько-політичний діяч Іспанії, ключова фігура анархістського руху до і в період громадянської війни в країні; загинув під час оборони Мадрида (*Durruti was good and his own people shot him there at the Puente de los Franceses* [5, с. 198]); *Vicente Rojo* < Вісенте Рохо – іспанський генерал, один з лідерів Республіканської армії під час Громадянської війни в Іспанії (*It is another of Vicente Rojo, the unsuccessful professor’s, masterpieces* [5, с. 5]).

Через позицію персонажів автор зображує передісторію Громадянської війни, виявляє мотиви, що спричинили протистояння республіканців і націоналістів, подає багатогранну характеристику політичних лідерів. Пор.: *I am a journalist. But like all journalists I wish to write literature. Just now, I am very busy on a study of Calvo Sotelo. He was a very good fascist; a true Spanish fascist. Franco and these other people are not. I have been studying all of Sotelo’s writing and speeches. He was very intelligent and it was very intelligent that he was killed* [5, с. 133]; *One good man, Pablo Iglesias, in two thousand years and everybody else*

mucking them [5, с. 198]. Ефект правдоподібності посилюється за рахунок біографічних даних про політичних і військових правителів Іспанії, які дозволяють реконструювати минуле і оцінити його вплив на хід війни. Пор.: *It was at Gaylord’s that you learned that Valentin Gonzalez, called El Campesino or The Peasant, had never been a peasant but was an ex-sergeant in the Spanish Foreign Legion who had deserted and fought with Abd el Krim* [5, с. 125]; *And you met the cabinet worker, Juan Modesto from Andalucia who had just been given an Army Corps* [5, с. 126].

Проте голос автора «віддається» Іспанії мирних часів, тому у спогадах персонажів вагоме місце займають історико-культурні імена, пов’язані з довоєнним минулим. Такі поетоніми створюють національно колоритний простір країни завдяки зіставленню якостей і вчинків дійових осіб із відомими іспанськими тореадорами: *Chicuelo, Marcial, Manolo Granero*. Пор.: *So, Inglés, it may be that thou art deaf to some things as Chicuelo and Marcial Lalanda and all of their banderilleros and picadors and all of the gente of Juan Luis and Manolo Granero were deaf to this thing on this day. But Juan Luis and Blanquet were not deaf*. [5, с. 137].

Оригінальним прийомом образності роману «For Whom the Bell Tolls» вважаємо автентичність, засновану на факті «справжнього» або «позаочного» знайомства вигаданих персонажів із «реальними» історичними особами (поетами, тореадорами, музикантами), що репрезентують часопростір Іспанії в період мирного існування. Ідеалізований образ країни постає у спогадах дійових осіб про мирне життя, своєрідними показниками якого стають легендарні, тісно переплетені зі світоглядом і вподобаннями іспанців імена: *El Niño Ricardo* (*Pastora was prevailed upon to sing and El Niño Ricardo played the guitar and it was very moving and an occasion of true joy and drunken friendship of the highest order* [5, с. 103]), *Ignacio Sanchez Mejias* (*In the last season of Ignacio Sanchez Mejias he smelled so strongly of death that many refused to sit with him in the café*), *Rafael El Gallo* (*So the banquet proceeded and the man who sat next to me had been the former manager of Rafael el Gallo and he was telling me a story, and the end of it was...* [5, с. 103]). Таке «співбуття» персонажів і згадуваних ними історико-культурних постатей посилює достовірність і актуалізує тему щасливого життя без воєн і страждань.

Подібним суміщенням вигадки і реальності характеризуються і контексти роздумів або спогадів Роберта Джордана про політичні або воєнні

ситуації, що відбувалися у минулому: *Golz who had captured the gold train that winter with **Lucacz** in Siberia* [5, с. 224]; *He had a letter in his things in the trunk at Missoula from General **Phil Sheridan** to old **Killy-the-Horse Kilpatrick** that said his grandfather was a finer leader of irregular cavalry than **John Mosby*** [5, с. 182]; *He did not like Karkov, but Karkov, coming from Pravda and in direct communication with **Stalin**, was at this moment one of the three most important men in Spain* [5, с. 226]; *But he had been close to **Tukachevsky** To **Voroshilov**, yes, too* [5, с. 224]. За допомогою історико-культурних імен, вміщених у мовлення / міркування дійових осіб, автор досягає безпрецедентного результату: надає власного трактування відомому історичному факту (особі); заселяє зображуваний хроно-топ «реальними» особистостями, що мали свого часу вплив на політичні ситуації у різних країнах; поєднує історію і сучасність задля порівняння збройних конфліктів та їхніх трагічних наслідків для людства; зіставляє знаних постатей минулого і сучасного (зображуваного). Таким чином, крізь призму поглядів персонажів автор виявляє свою позицію щодо Громадянської війни в Іспанії, комуністичної ідеології, військового стану в Америці та ін.

Для висвітлення власного ставлення Е. Гемінгвей використовує також типовий для художніх творів прийом приховування історико-культурного імені. Досліджуючи україномовний переклад роману «По кому подзвін», Н. В. Романенко докладно аналізує образ радянського журналіста Каркова, друга і співрозмовника Роберта Джордана. Дослідниця зазначає, що прототипом Каркова став «один з найвідоміших журналістів Радянського Союзу Михайло Юхимович Кольцов, засновник та редактор журналу «Огоньок», редактор журналу «За кордоном», член редколегії газети «Правда», керівник Журнально-газетного об'єднання, творець сатиричного журналу «Крокодил». Під час Громадянської війни він перебував в Іспанії як кореспондент «Правди» і негласний політичний представник СРСР при республіканському уряді» [4, с. 111]. Авторка наводить переконливі докази щодо наявності прямої асоціації літературного персонажа з постаттю М. Кольцова (праця в Іспанії з колишньою дружиною, громадський шлюб з німецькою письменницею-комуністкою Марією Остен, натяки на чутки про стосунки Кольцова з дружиною наркома внутрішніх справ СРСР М. Єжова та ін.) [4, с. 111]. Протооніми і прототипи як основа імен-образів дійових / згадуваних осіб роману «For Whom the

Bell Tolls» засвідчує наявність інтертекстуальних зв'язків і дозволяє розмежувати експліцитні (історико-культурні імена як протооніми) та імпліцитні (історико-культурні імена як прототипи персонажів) вияви інтертекстуальності. На думку Е. О. Кравченко, естетико-художній взаємовплив ім'я ↔ текст насамперед пов'язаний із репутацією історико-культурного імені (протооніма), його наявним (дотекстовим) семантичним потенціалом: ««Вторинні» імена маркують коло інтересів і обізнаності письменника, але лише дослідження поетонімогенезу дозволяє, по-перше, потрактувати ідейно-художню концепцію твору і, по-друге, адекватно схарактеризувати лінгвоперсону автора» [2, с. 124–125].

Всі проаналізовані вище поетоніми беруть безпосередню участь у розвитку подій або стають поштовхом до розгорнення сюжету, отже, виконують насамперед текстотвірну й сюжетоутворювальну функції. Образотвірні потенції ВІ історико-культурного походження (імена письменників, художників, композиторів, біблійні антропоніми, назви художніх творів та ін.) знаходять відображення в колі читання, зацікавлень, обізнаності дійових осіб. На поетику цілісного тексту працюють такі засоби і прийоми:

1) вибір головним героєм наукової / художньої літератури для читання (перечитування) у минулому / майбутньому: *Emil Burns, Handbook of Marxism* (“I have read the **Handbook of Marxism** that **Emil Burns** edited. That is all.” [5, с. 133]); *Quevedo, Lope de Vega, Galdós* (And when I get my job back at the university she can be an instructor's wife and when undergraduates who take Spanish IV come in to smoke pipes in the evening and have those so valuable informal discussions about **Quevedo, Lope de Vega, Galdós** and the other always admirable dead, Maria can tell them about how some of the blue-shirted crusaders for the true faith sat on her head while others twisted her arms and pulled her skirts up and stuffed them in her mouth [5, с. 91]);

2) оцінювання Робертом Джорданом особистості / творчості письменників-попередників (для відтворення схожих ситуацій, вираження сумнівів у власних письменницьких здібностях тощо): *Ford, Borrow* (There had been such good books written by **Borrow and Ford** and the rest that he had been able to add very little [5, с. 135]; *Quevedo* (God, how she could tell a story. She's better than **Quevedo**, he thought. He never wrote the death of any Don Faustino as well as she told it. I wish I could write well enough to write that story, he thought [5, с. 74]); *Mayakovsky* (Down with Bohemianism, the sin of **Mayakovsky**. But **Mayakovsky** was a saint again.

*That was because he was safely dead. You'll be safely dead yourself, he told himself [5, c. 91]; Lope de Vega, «Fuente Ovejuna» (Kashkin <...> the greatest lover of **Lope de Vega** in the world and thought "**Fuente Ovejuna**" was the greatest play ever written. Maybe it was at that, but he, Robert Jordan, did not think so [5, c. 126];*

3) планування Робертом Джорданом спільного майбутнього з коханою Марією: *the Marx Brothers (They would have three days in Madrid. <...> He'd take her to see **the Marx Brothers** at the Opera. That had been running for three months now and would certainly be good for three months more. She'd like the Marx Brothers at the Opera, he thought) [5, c. 126];*

4) конструювання ірреального простору мрій і сновидінь головного героя як своєрідне відсторонення від подій війни: *Garbo, Harlow (Maybe it is like the dreams you have when some one you have seen in the cinema comes to your bed at night and is so kind and lovely. He'd slept with them all that way When he was asleep in bed. He could remember **Garbo** still, and **Harlow**. Yes, **Harlow** many times. Maybe it was like those dreams.*

*But he could still remember the time **Garbo** came to his bed the flight before the attack at Pozoblanco <...> her hair swept forward and over his face and she said why had he never told her that he loved her when she had loved him all this time? <...> She was just lovely to hold and kind and lovely and like the old days with Jack Gilbert and it was as true as though it happened and he loved her much more than **Harlow** though **Garbo** was only there once while **Harlow**... [5, c. 76];*

5) актуалізація справжньої або бажаної подібності дійових осіб із біблійними або літературними персонажами, відомими акторами, творами живопису тощо: *Judas Iscariot ("Thy predecessor the famous **Judas Iscariot** hanged himself," Pilar said [5, c. 209]), Tarzan ("The other side now, viejo," he shouted up to Anselmo and climbed across through the trestling, like a bloody **Tarzan** in a rolled steel forest, he thought <...> [5, c. 232], Velazquez (He was a beautiful horse that looked as though he had come out of a painting by **Velasquez**. [5, p. 9], Garbo (I mean to thy shoulders. It is thus I would have thee wear it." "As **Garbo** in the cinema?" [5, c. 186];*

6) формування кола обізнаності головних і другорядних персонажів із міфологією, релігійними текстами: *Bacchus (Pablo shook his head. "I am making myself drunk with wine," he said with dignity. "Go with **Bacchus**," Robert Jordan said in Spanish. <...> "Never have I heard of him," Pablo said heavily. "Never in these mountains." [5, p. 112],*

*Onan (Who was it cast his seed upon the ground in the Bible? **Onan**. How did **Onan** turn out? he thought. I don't remember ever hearing any more about **Onan** [5, c. 184], Pete, Paul (Neither of **Peter** nor of **Paul** nor of any of the other saints nor apostles. Nor of their bands. Sling thy rifle over thy shoulder and use thy hands to come through the wire [5, c. 200], Our Father, Hail Mary (Then he made the sign of the cross again and as he walked down the hill he said five **Our Fathers** and five **Hail Marys** for the repose of the soul of his dead comrade [5, c. 174]).*

Для відтворення потоку свідомості онімні ряди вживаються в інтерпретативно-оцінювальних контекстах, що віддзеркалюють ціннісні орієнтації героя-оповідача, його духовні настанови і вподобання, об'єднують відомих особистостей минулого за певною ідеєю або принципом, створюють синкретичні візуально-слухові образи, збережені пам'яттю Роберта Джордана. Пор.: *Cortez – Pizarro – Menéndez de Avila – Enrique Lister – Pablo: Those who did that are the last flowering of what their education has produced. Those are the flowers of Spanish chivalry. What a people they have been. What sons of bitches from **Cortez**, **Pizarro**, **Menéndez de Avila** all down through **Enrique Lister** to **Pablo**. And what wonderful people. There is no finer and no worse people in the world. No kinder people and no crueller [5, c. 191].* Антропонімний ряд поєднує історичних осіб з різних епох, зближених за походженням (за винятком *Pizarro*) і високою культурною репутацією в Іспанії. У свідомості героя-оповідача імена-образи зливаються в узагальнювальних позитивній ('великі сини Іспанії') та іронічній ('сучі сини') семах. Такі неоднозначні смисли взагалі характерні для поезики роману, який розгортається через динамічне й дещо суперечливе зображення подій, образів і ситуацій.

Згадка про андалузські народні пісні породжує аналогію з видатним майстром іспанського живопису *Greco* та іспанським католицьким святим *San Juan de la Cruz*. Асоціативний ряд використовується в контексті осмислення Робертом Джорданом іспанського поняття *la gloria* 'слава': *She said **La Gloria**. It has nothing to do with glory nor **La Gloire** that the French write and speak about. It is the thing that is in the Cante Hondo and in the Saetas. It is in **Greco** and in **San Juan de la Cruz**, of course, and in the others [5, c. 203].*

Досвідченість Роберта Джордана у сфері мистецтва відображає контекст, в якому імена великих майстрів музики й живопису (*Bach*, *Mantegna*, *Greco*, *Brueghel*) разом із назвами знаменитих архітектурних споруд (*Chartres*

Cathedral і *Cathedral at Leon*) перетинаються в семах 'почуття відповідальності' і 'досконалий, справжній': *It was a feeling of consecration to a duty toward all of the oppressed of the world which would be as difficult and embarrassing to speak about as religious experience and yet it was authentic as the feeling you had when you heard Bach, or stood in Chartres Cathedral or the Cathedral at Leon and saw the light coming through the great windows; or when you saw Mantegna and Greco and Brueghel in the Prado. It gave you a part in something that you could believe in wholly and completely and in which you felt an absolute brotherhood with the others who were engaged in it* [5, с. 128].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вживання історико-культурних імен формує двопланову наративну перспективу, забезпечуючи зв'язок реального й умовного хронотопу, художню достовірність та історичну пам'ять про революції, повстання, культурні досягнення. Історико-культурні імена функціонують як своєрідні «коди» суспільної пам'яті, увиразнюючи

національний колорит Іспанії та підкреслюючи спільність (або розбіжність) воєнних, політичних і культурних досвідів різних епох. Актуалізація енциклопедичних знань читачів через поетоніми посилює естетичний вплив роману, поглиблює його філософську проблематику. Співвіднесення сюжетних подій і постатей із історико-культурними діячами висвітлює морально-етичні дилеми, реконструює систему цінностей персонажей, героя-оповідача й самого автора.

Історико-культурні антропоніми в романі «For Whom the Bell Tolls» виступають багатовимірним засобом формування хронотопу, збагачення сюжету, трансляції авторської ідеологічної позиції. Запозичені оніми експлікують інтертекстуальність і культурні резонанси через актуалізацію теми пам'яті й національної ідентичності, виявляють вагомий потенціал імені як ключового елемента поетонімосфери. Перспективу дослідження вбачаємо у дослідженні зв'язків і відношень вигаданих імен (фіктонімів) і «вторинних» онімів у межах поетонімосфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кравченко Е. О. Історико-культурні імена в поезії Василя Стуса: зміст, роль, призначення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені ВІ Вернадського. Серія Б. Філологія. Журналістика*. 32.71, 2021. С. 22–28.
2. Кравченко Е. О. Поетонім як відображення індивідуальної мовної картини світу автора (на матеріалі поезій Василя Стуса). *Лінгвістичні студії*. Вінниця, В. 48, 2024. С. 122–136.
3. Некряч Т. Є., Довганчина Р. Г. Айсберг в океані перекладу : Відтворення ідіостилю Ернеста Гемінґвея в перекладах українською та російською мовами : монографія. Київ : Ліра-К, 2014. 220 с.
4. Романенко Н. В. Воєнна проза Е. Гемінґвея у новітньому українському перекладі (на прикладі роману «Прощавай, зброе»). *Закарпатські філологічні студії / редкол.: І. М. Зимомря (голов. ред.), М. М. Палінчак, Ю. М. Бідзіля та ін.* Ужгород : Видавничий дім «Гельветик а», 2022. Т. 2, вип. 22. С. 209–214.
5. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls. URL: <https://content.ikon.mn/banners/2015/4/9/1468/Hemingway-for-whom-the-bell-24grammata.comp.pdf> (дата звернення: 12.06.2025). 551 р.